

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

2013. gada 13. jūlijs – 19. jūlijs

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 26 (1300)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

Polija par tūrisma iespējām Latvijā
(3. lpp.)

Jāzepam Vitolam veltīta monēta
(4. lpp.)

Tikai neparasti labs cilvēks
(6. lpp.)

Uzsveru savu piederību Latvijai
(9. lpp.)

MIRKĻI JŪLIJA SIDRABĀ

Foto: Imants Urtāns

Pirmā jūlija nedēļa Latvijā pagāja XXV Dziesmu un XV Deju svētku noskaņās. Vairāk lasiet pielikumā.

Par Latvijas vietu globālajā pasaulē

Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums Rīgā 2- 4. jūlijā

Foruma atklāšanas dienā. No kreisās: Uldis K. Sīpols, Procter & Gamble viceprezidents, ASV, Baiba Rubesa, Bankas Citadele padomes locekle, Sergejs Čerņins, GazEnergostroi, Krievija

LR ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs un Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs

Foto: LETA

PASAULES LATVIEŠU EKONOMIKAS UN INOVĀCIJU FORUMS

2013. gada 2. – 4. jūlijs

Veiksmīgi, darbīgi un kvalitatīvi – tā var droši nosaukt pirmo pasaules latviešu biznesa forumu, kuŗu sarīkoja PBLA, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera un kuŗā piedalījās vairāk nekā 350 latviešu izcelsmes uzņēmēji, pētnieki, finansisti, inženieri, juristi un citu profesiju

pārstāvji no 21 valsts.

Foruma atklāšanā piedalījās Valsts prezidents Andris Bērziņš. Prezidents bija arī uzaicinājis foruma dalībniekus uz pieņemšanu Melngalvju namā. Iepazīšanās vakariņās dalībniekus un viesus uzrunāja Ministru prezidents Valdis Dombrovskis, uzsverot, ka Latvijai ārkārtīgi nozīmīgs ir atbalsts, ko sniedz tās diaspora mītnes zemēs visā pasaulē, mūsu tautiešu zināšanas un pieredze.

„Ja šīs zināšanas un šo pieredzi apvienosim ar uzņēmību, mērķtiecību un aizvien augošām iespējām, ko sniedz Latvija, varē-

sim sasniegt augstus mērķus un panākt, lai arī nākamajos gados Latvija būtu visstraujāk augošā ekonomika Eiropā,” teica Ministru prezidents

Ārlietu ministrs **Edgars Rinkēvičs**: *Ceru, ka Pirmais pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums kļūs par labu tradīciju un stiprinās ideju, ka latvietis, kuŗš dzīvo un strādā gan Latvijā, gan ārpus tās, ir veiksmīgs cilvēks.*

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LRTK) prezidents **Gundars Strautmanis**: *Pirmo Pasaules latviešu ekono-*

mikas un inovāciju forumu uzlūkoju kā jaunu platformu efektīvas sadarbības veidošanai starp pašmāju un visā plašajā pasaulē dzīvojošiem latviskās izcelsmes profesionāļiem, Dziesmu un Deju svētku laikā kopjot un stiprinot ne tikai kultūras tradīcijas, bet veidojot tādas arī biznesā.

Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) valdes priekšsēdis **Jānis Kukainis**:

*Latviešu diaspora pasaulē aizvadīto gadu gaitā ir atbalstījusi Latviju tās ārpolitisko mērķu sa-
sniegšanā. Tagad, kad Latvija iestājusies ne tikai ES un NATO,*

bet arī uzaicināta sākt iestāšanās sarunas Eiropas Drošības un ekonomiskās sadarbības organizācijā, mūsu svarīgākais mērķis ir uzlabot ekonomiskos apstākļus un iedzīvotāju dzīves līmeni Latvijā, lai apstādinātu mūsu tautas izceļošanu uz ārzemēm.

Red.

Ligita Kovtuna

„... vai tikai neparasti labs cilvēks...”

saruna ar ebrēju glābēja latvieša Žaņa Lipkes memoriālā muzeja dibinātāju Māri Gaili

Lipkes ģimene dzīvoja un joprojām dzīvo Kīpsalā, Mazajā Balasta dambī 8. Balasta dambis 8 ir sīka, akla ieliņa, kas līdzinās oderē iešūtai, aizpogātai kabatiņai. To nevar pamānīt ne no upes, ne salas lielās artērijas - Kīpsalas ielas puses, un pilsētas kartēs tā bieži nav iezīmēta. Kad Lipkes memoriāla ēka svinēja spēļu svētkus, daudzi lūgtie viesi svētku tērpos maldījās pa Balasta dambja izdangāto bruģi un klauvēja pie kaimiņiem, meklējot šo nezināmo vietu. Lipkes memoriāls, kas izmēros nemaz nav tik mazs, iespējams, kļūs par Rīgas vislabāk paslēpto muzeju, un memoriāla apslēptība ir ne tikai reāla, bet arī simboliska, jo šajā vietā gan kaut ko slēpa, gan slēpās.

Pagalumā, kur atdužas aklā ieliņa, zem malkas šķūņa bija izrakts pazemes bunkurs. Tur Žanis Lipke bija iekārtojies patvertņi no ebrēju geto izglābtajiem cilvēkiem. Viena izeja no bunkura esot bijusi zem suņu būdas, otra - ziemeļu puses nogāzē. Otrā pasaules kara laikā 3 x 3 metrus lielajā bedrē uzturējās 8 līdz 12 cilvēki - bieži ļoti ilgu laiku. Lai apmeklētājs nepārprot un netop maldināts - tieši virs istā bunkura memoriālu uzcelt nebija iespējams, jo tad tas atstātos Lipkes ģimenes pagalmā. Virs šobrīd aizraktās bedres, ko Žanis pēc kara izmantoja savas automašīnas labošanai, ģimene joprojām glabā malķu. Ir svarīgi uzsvērt, ka šo patvertņi vācu kārtībasargi tā arī neatrada. Lipki nepieķēra, un neviens no glābšanā iesaistītajiem cilvēkiem netika nodots. Ja tas tā būtu noticis, ģimenes šeit vairs nebūtu.

Lipkes piemiņas memoriāls ir uzcelts blakus viņa sētai tukšajā vietā uz Daugavas pusi. Askētiskā tumšpelēkā koka ēka bez logiem atgādina uz mutes apgāztu kras-tā izvilktu laivu - kā pārcēlāja laivu, kas savu pārcēlāšanu uzdevumu ir izpildījusi. Tā atgādina arī Noasa šķirstu, kas pēc plūdiem nolaidies atpakaļ uz sauszemes ar laimīgajiem izdzīvojušajiem - jauno cilvēci, kurš Dievs nolēmis vairs neiznīcināt. Visbeidzot tā atgādina arī melnu šķūni - savulaik zvejnieku apdzīvotajai Kīpsalai raksturīgu darvotu, vēja sašķiebtu būvi no strūgu plankām ar īpatnēju smaržu. Arī no iekšpusēs, kur pa šķīrbām starp rupji tēstiem dēļiem spraucas gaisma, ēka grib liecināt par to Kīpsalu, ko mēs neesam piedzīvojuši un vairs nepiedzīvosim, - par Kīpsalu ar tvaikoņa piestātņi, viensētām, zivju kūpinātāvām un neizmantotiem smilšu klajumiem.

Arhitekta Zaiga Gaile memoriāla ēku ir projektējusi tā, ka ceļš pa noslēgto tuneli, kas sākas pie lielajiem ieejas vārtiem, neļauj izjust ēkas patieso mērogu un uz-būvi, un paiet zināms laiks, kamēr apmeklētājs atrod tās centru. Tas ir pārsteigums, aptverot, ka viengabalainajai būvei kopā ar pazemi patiesībā ir trīs stāvi, kurus centrā savieno atvērta šachta, ļaujot no bēniņiem redzēt pagrabu. Pagraba stāvā izbūvēts betonēts bunkurs oriģinālajos izmēros, ar deviņām no sienas atvāzāmām lāvēm. Šajā bunkurā viesis

No kreisās: Māris Gailis, muzeja administratore Lea Liepiņa un memoriāla krājuma vadītājs Rolands Krutovs

nevar nokāpt un ieiet, var tikai ieskatīties no bēniņu stāva. Daži sadzīves priekšmeti - segas, radioaparāts un spainis - bunkuram ļauj izskatīties apdzīvotam. Taču mūsdienu cilvēkā diez vai ir iespējams radīt reālu priekšstatu, kā bija iespējams ilgstoši dzīvot tik ārkārtējos apstākļos - tumšā, šaurā, aukstā bezgaisa telpā bez ūdens un labierīcībām. Padarot šo bunkuru apmeklētājiem nepieejamu, tikai apskatāmu no attāluma, memoriāls uzsvē, ka tā mērķis nav meklēt identificēšanos ar kādreizējiem bunkura iemītniekiem un censties stiprināt vēsturisko apziņu ar šādiem vienkāršiem un nedaudz bērnišķīgiem līdzekļiem. Slēpšanas, cerības, glābiņa un drosmes jēdzieniem, par kuriem runāts šajā vietā, vajadzētu spēt transcendēt konkrētā vēsturiskā notikuma piemiņu un iegūt plašāku un dziļāku nozīmi.

Tieši virs bunkura pirmajā stāvā atrodas tā sauktā sukka - statnēm līdzīga trauka koka konstrukcija bez jumta, ar caurspīdīgām papīra iekšsienām. No ārpuses tā apšūta ar melniem dēļiem, lai atgādinātu Lipkes malkas šķūni. Jūdaismā par sukku (sukkah) sauc pagaidu patvērumu vai būdu, kurās reliģiskā nozīme tiek atzīmēta tā sauktajos Būdiņu svētkos jeb Sukotā. Ebrējiem sukka atgādina par seno israēļu teltīm un traušajiem mitkliem, kurus tie pavadīja 40 gadus pēc tam, kad Dievs ar Mozus palīdzību tos bija izvedis no verdzības Ēģiptē, bet vēl nebija aizvedis uz Apsolīto zemi (...).

Par Lipkes cilvēkglābēja aicinājumu izteiktas ļoti dažādas versijas. Minēts gan personīgs nicinājums pret vācu okupantiem, gan avantūrisms, gan arī teze, ka viņš tikai bijis neparasti "labs cilvēks". Memoriāla uzdevums ir būt ne vien par vietu, kurā apstājas, atskatās un atceras, bet arī par vietu, kurā turpina meklēt, kas bija Lipke.

(Pēc Agneses Gailis-Irbes esejas)

* Kā stāsts par Žani Lipki nonāca līdz jums?

M. G. Tas bija 1987. gadā, kad kopā ar domubiedriem nodibinājām tolaik Padomju Savienībā pirmo neatkarīgo kinostudiju Rīgas Videocentrs. Es biju tās direktors, kopā ar mani darbojās

pazīstamā kinofestivāla *Arsenāls* veidotājs Augusts Sukuts un nu jau mūžībā aizgājušie kinorežisori Juris Podnieks un Andris Slapiņš, kurš gāja bojā 1991. gada Barikāžu dienās. Veidojām dokumentālās filmas - bija *Atmodas priekšnojautas*, režisors Hercs Franks sācis darbu ar filmu par vācu okupācijas laiku Latvijā. Biju dzirdējis par latviešu izglābtajiem ebrējiem un mūsu tautiešiem, kas viņus glābuši. Hercs Franks atrada izglābtos,

Johanna un Žanis Lipke. 1980. gads. Žanis tur rokā medaļu "Taisnīgie starp tautām"

kas vēl bija dzīvi, un mēs devāmies ekspedīcijā uz Izraēli. Tas bija 1990. gada aprīlis - maijs, kad bijām Telavivā un Jeruzālemē. 1990. gada 4. maija vēsti par Latvijas neatkarības pasludināšanu noklausījās, būdams Kīprā. Hercs Franks paguva intervēt Žaņa Lipkes sievu Johannu un dēlu Zigi (viņš nomira 1994. gadā, un zīmējumi, kurus astoņus gadus vecais Zigis attēlojis bunkuru - ebrēju slēpni 1942. - 1943. gadā, ir muzeja ekspozīcijā). Šie materiāli nonāca Videocentra rīcībā - nenovērtējams materiāls! Tā būtu stāsta pirmā daļa.

Otrā - 1996. gadā aizgāju no politikas (Māris Gailis bija viens no Latvijas ceļa dibinātājiem un LR Ministru prezidents no 1994. gada 15. septembra līdz 1995. gada 12. decembrim - L.K.) un sāku nodarboties ar nekustamo īpašumu attīstības biznesu. Nomāju prāvu zemes gabalu Kīpsalā, kur tagad UNESCO pasaules mantojuma zonā atrodas izcila

koka māju kolekcija. Manis nomātais gruntsgabals robežojās ar Lipkes ģimenei piederošo gruntsgabalu. Ģimene bija ar mieru to iznomāt uz 50 gadiem. Vēl vairāk - Lipkes vedekla Ārija iesaistījās biedrības "Žaņa Lipkes memoriāls" dibināšanā, un biedrība savukārt pasūtīja Zaigai Gailei. 2009. gadā sākās būvniecība. Māksliniecisko koncepciju veidoja teātra režisors un scenogrāfs Viktors Jansons kopā ar savu audzēkni, nu jau vienu no labākajiem Latvijas scenogrāfiem Reini Suchanovu.

Sākās "stāsta" trešā daļa - finansējuma piesaistīšana jeb "cepuļu staigāšana". Rezultātā tika savākti 300 tūkstoši latu, kas, protams, drosmīgajai iecerei ir tikai starta kapitāls. Vairāki sponsori mūs atbalstīja "graudā" - kokmateriālus deva Latvijas kokrūpnieku asociācija, ko vada Juris Biķis, "Ceļu būve" deva asfaltu, betonu, šķembas, ekspozīcijai paredzētos ekrānus - Samsung, nesen 14 tūkstošus latu sponsorējumu saņēmam liftam, kas tiek montēts un jau šovasar būs darba kārtībā. Man pašam ir būvfirmas, kas veic būvniecības darbus, saprotams, arī mana dzīvesbiedre Zaiga projektu izstrādāja bez maksas. No puses paredzētā

sponsorus, un tika savākti vēl 50 tūkstoši latu. 2012. gada 29. jūnijā muzejs vērā durvis apmeklētājiem. Strādājam sešas dienas nedēļā, aizvadītajā muzeju naktī bija neparasti liels apmeklētāju pieplūdums.

Kas liek cilvēkiem Kīpsalas "aklajā" ieliņā uzmeklēt šo muzeju?

Iemesli ir dažnedažādi - kāds vēlas uzzināt kaut ko vairāk par cilvēku, kurā drosmē un cilvēcība ir apbrīnas vērtā, citus saista īpatnais muzeja traktējums, kur viņus uzrunā nevis galvenokārt vēsture, bet gan emocijas, arī mākslas tēli. Kopā ar komponistu Jēkabu Nīmani ir radīta emocionāla performance ar skaņām, gaismām, smaržu. Muzejā smaržo pēc darvas, skan gan mūzika, gan sadzīves trokšņi, gaiļa dziesma, suņa rejas. Arī Žaņa Lipkes sirdspuksti - viņa pēdējā kardiogramma. Skan arī Johannas stāsta ieskaņojums. Bet pats galvenais - mēs, latvieši, paši esam izveidojuši vietu, kur vēstīt šo glābšanas stāstu. Ārzemēs holokausta temas kontekstā mēdz runāt par Latviju kā vietu, kur notikusi ebrēju iznīcināšana, turklāt pieminot, ka tā nevarēja notikt bez vietējo iedzīvotāju atbalsta, bet Žaņa Lipkes memoriāls iepazīstina ar Latviju kā

vietu, kur cilvēki, riskējot ar savu un savu bērnu dzīvību, glāba un sargāja.

1997. gadā Lipkem tika pasniegta medaļa līdz ar titulu "Taisnīgie starp tautām", ko piešķir organizācija *Yad Vashem* (www.yadvashem.org) par ebrēju glābšanu Otrā pasaules kara laikā. Šogad tā piešķirta Kārlim Vestenam un Kārlim Avotam. Uz medaļas ir uzraksts: "Kas izglābis viena cilvēka dzīvību, ir izglābis pasauli."

Šopavasara plašsaziņas līdzekļos tika pavēstīts, ka Latvija atzīta par vienu no tolerantākajām zemēm rasisma jautājumos.

Esmu ļoti gandarīts par šādu ziņu! Ksenofobija ir trulu un neizglītotu cilvēku filozofija.

Nevaru atturēties nepajautāties jums - bijušajam politiķim, - vai „jūsu laikā” politiskā vide Latvijā tomēr nebija, nu, teiksim - komfortablāka?

(Turpinājums 7. lpp.)

Jāņi un sezona aizvadīti

*Kā tos Jāņus sagaidīja,
Tā tos Jāņus pavadīja:
Līgodami sagaidīja,
Līgodami pavadīja.*

Tā teic tautasdziesma, un tautasdziesmās vienmēr ietverta patiesība: ilgi gaidījām Līgo vakaru un Jāņu dienu, sagaidījām, un nu jau tā aizstaigājusi tālumā. Kas paliek pāri – atmiņas un gaiša jutoņa sirdi. Turklāt šogad Dieviņš par mums bija apžēlojies – parasti pa Jāņiem neganti līst, ne velti tautā cirkulē teiciens „līst kā pa Jāņiem”, bet šogad – kā nekad: Līgo vakarā ne lietus lāses, un ugunskuri krāšņi varēja kvēlot nakts tumsā, un Jāņu dienu varējām sagaidīt, raugoties skaidrajās debesīs, bet līgošana tiešām sākās krietnu brīdi agrāk.

Nu jau iedibinājusies stingra tradīcija, ka, sezonai beidzoties, Nacionālajā teātrī notiek varena līgošana, protams, ne jau skatītāju zālē, bet izrādē „Skrodeņdienas Silmačos”. Līgo vakarā kopā sanāk Silmaču saime, ciemos ierodas kaimiņi, sākas līgošana un pastarpām ņirb arī danči, bet, kad izrādē beigusies, visa kuplā aktiešu saime nāk priekšplānā paklanīties un zāles virzienā lido Jāņu vainagi un puķu pušķi; vienu pat man izdevās notvert, un to manā virzienā bija raidījusi pati Silmaču saimniece Antonija, šoreiz Dītas Lūriņas atveidā. Allāž esmu apbrīnojis aktrises spēju pārsteigt aizvien citā tēlā: agrākus gadus Antonija bija skarba un stingra saimniece, šajā Nacionālā teātra iestudējumā ir citādi. Antonija pirmām kārtām ir iemilējusies sievietē, kas, ilgus gadus alkusi pēc mīlestības papildījuma, nu to atradusi Aleksī, tāpēc ir tik jautra, priecīga, mīlestībā starojoša.

Par „Skrodeņdienām Silmačos” mūsu avīzei esmu jau rakstījis, negribu atkārtoties, taču „Skrodeņdienu” izrādē skatītājus vienmēr pārņem prieks un pat izbrīns: Nacionālā teātra zāle skatītāju pārpilna, daudzi izrādi skatījušies vairākas reizes, tāpat kā es, neesmu gan skaitījis, cik reižu tas bijis, – varbūt divdesmit, bet katru gadu, sezonai beidzoties, pošos uz „Skrodeņdienu” izrādi. Un tad punkts ir pielikts, sezona beigusies, vismaz teātrī Jāņu diena pavadīta. Gadi ir gājuši, daudzi skatītāji „Skrodeņdienas” zina tikpat kā no galvas, taču atkal un atkal izrādes ir pārpildītas.

Skats no izrādes „Skrodeņdienas Silmačos” jaunākā iestudējuma Nacionālajā teātrī

„Skrodeņdienu” izrādē nomainījušās jau vismaz piecas aktiešu paaudzes. Pirmo reizi pēc kara „Skrodeņdienas” parādījās Nacionālajā teātrī 1955. gadā, līdz tam luga okupētajā Latvijā bija aizliegta – nedrīkstēja svinēt Jāņus, uz skatuves nedrīkstēja parādīties lielo māju saimniece Antonija, jo tā tika dēvēta par „budzeni”. Ar žīdu Ābramu arī bija „klapatas” – toreiz žīdi tika pārdēvēti par ebrējiem, bet Blaumanis Ābramu sauc par žīdu. Nedrīkst! 1955. gadā Nacionālā, toreiz Drāmas teātra izrādē Antonija, ko tēloja Olga Lejaskalne, bija neganti bargā, valdonīga saimniece. Taisni brīnums, kā tāda negantniece varējusi kaut uz vienu pēcpusdienu iepatīties Aleksim, ko tēloja Žanis Katlavs. Spīdošs bija arī citu tēlotāju sastāvs, bet no prāta neizgaist veco „dāmu” trijotne, kas uz skatuves mirdzēja kā krāšņs zieds – Pindaciša bija nepārspējamā Anta Klints, Bebene – Mirdza Šmitchene, Tomuļu māte – Emma Ezeriņa. Gan jau šis

aktrises, protams, citās lomās, atmiņā glabājas arī mūsu lasītājiem, vismaz Irma Rudzītes kundzei noteikti.

Kamēr Latvijā „Skrodeņdienu” izrādīšana bija aizliegta, Vācijā mūsu teātrinieki drīz pēc kara beigām atdzīvināja „Skrodeņdienas”, un vispirms tāds brīnums notika **Eslingenā**. Es, protams, šo izrādi neesmu redzējis, bet varu droši apgalvot, ka tas ir bijis viens no iespaidīgākajiem iestudējumiem „Skrodeņdienu” vēsturē, turklāt interesanti, ka izrādē kopā sanāca vairāku teātru aktieri. Iestudētājs bija Dailes teātra aktieris un režisors Kārlis Veics. Viņš pats tēloja arī Aleksī, bet viņam pretī Antonija bija starojošā Lilija Štengelē, kuņas tēla varēja jaust saimnieces iznesību un cildenību: viņa bijusi valdonīga, bet arī sirsnīga, un pār viņu kā atvasaras saule atspīdējusi mīlestība pret Aleksī.

Neparasta un savdabīga toreiz iznākusi šo abu teātru aktiešu saskarsme: Aleksim – Kārlim Veicam kāzu uzvalku šūdināja

Dūdars no Nacionālā teātra – Jānis Lejiņš. Aleksa mīlotā Elīna arī nāca no Nacionālā teātra – Irma Graudiņa, turklāt uzņāciens Elinas lomā viņai bija pirmo reizi. No žīdu trio īpaši izcēlās Reinis Birzgalis Ābrama lomā. Atzinīgus vārdus par viņu toreiz avīzē *Virburgas Latviešu Vēstis* rakstīja Pēteris Ērmanis. „Reinis Birzgalis jau Dailes teātrī radīja dažu sulīgu, krāsu bagātu skatuves tēlu, bet Eslingenā viņš, šķiet, izaudzis tiešām liels. Birzgalim Ābrama lomā tik daudz apbrīnojamo žestu, un neviens no tiem nav lieks. Par Ābrama lomu varētu rakstīt vēl plaši.” (*Virburgas Latviešu Vēstis*, 1946, 7. sept.)

Nav brīnums, ka par „Skrodeņdienām” rakstījis arī Virburgas laikraksts, jo Eslingenas teātra aktieri, iesēdušies „melnajā Bertā”, apbraukāja vairākas apkārtnes pilsētas. Šī izrādē sniedza skatītājiem prieku, tā bija sava veida atgriešanās dzimtenē, un tolaik, kad Latvijā Jāņi bija liegti, Eslingenā varēja līgot uz nebēdu. Nelielo Eslingenas teātra skatuvīti tirā brīnumā bija pārvērtis Jānis Kuga, – tur vizēja Latvijas lauku mājas un birtala, Silmaču istabā smaržoja Jāņu meijas un vainagi. Toreiz Vācijā dzīvojošiem latviešiem tas bija veldzējošs malks. Ne jau vienīgais: tajā pašā 1946. gadā pievienojās arī **Libekas Latviešu teātris**, kur „Skrodeņdienas Silmačos” bija iestudējis Pēteris Elsiņš un pats tēloja Aleksī, bet viņa Antonija bija kādreizējā Dailes, vēlāk Tautas teātra aktrise Lūcija Kalniņa. Protams, tik daudzveidīgu un bagātīgu ansambli kā Eslingenā Elsiņam savākt nebija iespējams, un tomēr radās spilgts iestudējums, ko izrādīja divdesmit divas reizes un izbaudīja ap 4000 skatītāju.

Pienāca izceļošanas laiks, bija jāsaaka ardievas Eslingenai, Libekai un Virburgai, taču mūsu teātrinieki uz Ameriku līdz paņēma „Skrodeņdienas Silmačos” pārliecībā, ka tām jādzīvo arī Amerikā. Un tā arī notika! Pagāja daži gadi, un „Skrodeņdienas” uzsāka dzīvi **Amerikas Latviešu teātra Bostonas ansambli**, kur tās iedzīvināja Reinis Birzgalis, – viņā vēl pulsēja Eslingenas teātri iedegta dzirksts un pārliecība, ka arī Amerikā latviešu ikdienu pilniskanīgi atdzīvinātu „Skrodeņdienu” izrādē. Var it labi saprast, ka sapulcināt mākslinieciskā ziņā tik izteismīgu ansambli kā Eslingenā bija grūti. Vairāki lomu tēlotāji Bostonā bija tikko sakuši skatuves gaitas, tomēr rezultātā radās spilgta, dzīvesprieka pilna izrādē, par kuņas likteni programmas lapīņā Reinis Birzgalis viedī rakstīja: „Saulainais dzīvesprieks, siltais latviešu humors, spilgti izveidoti raksturi, sulīga valoda un spraiga drāmatiska darbība ir tās vērtības, kuŗu dēļ „Skrodeņdienas” iemīļojuši kā tēlotāji, tā skatītāji. Minēto vērtību dēļ tad arī Amerikas Latviešu teātra Bostonas ansamblis izvēlējās šo lugu.”

Reinis Birzgalis Bostonā atkal tēloja jau Eslingenā iemīļoto Ābramu, taču notika neticams brīnums: viņam bija izaugusi jauka, skaista meita – tā bija Rasma, Eslingenas laikā maza meitene. Bostonā viņa uz skatuves atplauka Elinas lomā, bet 1970. gadā, kad teātris vēlreiz atgriezās pie „Skrodeņdienām”, Rasma pārta par Antoniju. Īsi sakot – tādi paši lomu likloči kā Latvijā: Elza Radziņa Nacionālajā teātrī 1955. gadā „Skrodeņdienās” tēloja Elinu, 1969. gada iestudējumā bija Antonija un 1975. gadā – Tomuļu māte. Bet 1994. gadā Radziņa Līgo skatā uzņāca uz skatuves, būdama viena no Vanagu saimes līgotājām.

Tā aktiešu mūzs savijas ar Blaumaņa brīnišķīgo lugu! Un tāpat tas notiek ar skatītājiem: „Skrodeņdienas Silmačos” skatāties desmito vai divdesmito reizi, zinām to no galvas un tomēr skatāties, jo tajā vienā vakarā apjaušam cilvēka mūža ritējumu, kas sākas ar Auces un Pičuka jaundzimušo puisēnu un aizved līdz Tomulišai un Bebenei. Cik mīlestībai ir krāsu, tās visas krāšņi zaigo „Skrodeņdienās”, pavadot paaudžu paaudzes, un vienmēr ir prieks par to, ka Blaumanis atstājis mums it kā parasto lugu, no kuņas būtībā strāvo mūžības starojums.

Nupat saņēmu ziņu, ka nākamgad „Skrodeņdienas Silmačos” dzīvošot **Kanadā Amerikas latviešu Vispārējo Dziesmu svētku laikā**. Laimonis Siliņš apliecināja, ka esot aicināts būt par šī nozīmīgā iestudējuma režisoru. Esot gan atteicies, jo jāpatur prātā taču krietnais gadu skaits, bet režisore no vietējo teātrinieku vidus esot atrasta. Tātad – „Skrodeņdienas” tomēr būs – dziesma neapklust!

Viktors Hausmanis

(Turpināts no 6. lpp.)

„... vai tikai neparasti labs cilvēks...”

Bija gan komfortablāka, gan vienkāršāka. Bija kopīga ideja, bija kopīgs, vienojošais. Un tas lēnām izzūd, politikā ienāk par daudz pragmatisma. Tas bija viens no iemesliem, kāpēc izlēmu no politikas aiziet.

Vairāk par mūzeju skat. www.lipke.lv

„Žaņa Lipkes memoriāla” biedrības rekvizīti ziedojumiem:

Reģ. nr. 40008086312

A/S Swedbank

LV51HABA0551009712291

SWIFT kods HABALV22

No redakcijas. No 3. līdz 8. jūlijam Latvijā savā otrajā vizītē

bija ieradies ASV īpašais sūtnis holokausta jautājumos Duglass Deividsons (*attēlā*), lai piedalītos Ebrēju tautas genocīda upuŗu piemiņas brīdī pie memoriāla Rīgā un apspriestu holokausta laikā atsavinātā ebrēju kopienas un bezmantinieku īpašuma atdošanu.

Vizītes laikā īpašais sūtnis tikās ar Latvijas Ebrēju kopienas biedriem, apmeklēja Žaņa Lipkes memoriālu un Vispārējo Dziesmu un Deju svētku no-beiguma koncertu.

Visur uzsveru savu piederību Latvijai

Intervija ar bīskapi Jānu Jērumu-Grīnbergu par viņas līdzdalību karalienes Elizabetes II kronēšanas 60 gadu jubilejā

Šā gada 4. jūnijā Londonas senajā Vestminsteras abatijā, kur jau tūkstoš gadu ir kronēti Anglijas karaļi, notika dievkalpojums par godu karalienes Elizabetes Otrās kronēšanas 60 gadu jubilejai. Krāšņā anglikāņu Baznīcas un galma ceremonijā starp britu dižciltīgajiem, garīdzniekiem un politiķiem sava loma bija arī latvietei.

Uz altāra bija novietots 2,2 kg smagais Sv. Edvarda kronis, ko karalienei uzlika galvā 1953. gadā, kad viņa deva solījumu valdīt tautu un „ievērot Tiesu, Godīgumu un Žēlastību savos spriedumos”. Blakus kronim uz altāra atradās arī „ampula” – sens zelta

Foto: PA

Sv. Edvarda kronis un ampula

trauks, kuŗā tika glabāta svēta eļļa, ko kronēšanas ceremonijā slēpti no citu acīm uzlej jaunajam karalim vai karalienei uz galvas, sirds un rokām.

Ceremonijas sākumā baznīcā ienāca procesija - Lielbritānijas kristietības konfesiju pārstāvji, starp kuŗiem bija arī Lielbritānijas luterāņu Baznīcas pārstāve, bīskape Jāna Jēruma-Grīnberga. Pastarp Bībeles lasījumiem un dziesmām lūgšanu vadīja Jāna. *Mēs lūdzam, ka, tāpat kā mūsu valdnieci stiprināja viņas ticība un uzticība visuvarenajam Dievam, tā arī mēs un visi ticīgie cilvēki augsim un būsīm kopti mīlestībā un piedzīvosim Viņa mieru mūsu dzīvē.* Bīskape Jāna, protams, ir daudziem pazīstamā Anglijas latvietē, komponista Alberta Jēruma meita.

Kāpēc tevi aicināja piedalīties tik dižciltīgā sarīkojumā?

Mani aicināja tāpēc, ka esmu viena no *Churches Together in England* (Anglijas baznīcu kopiena) prezidentiem kopā ar ar-

chibīskapu Džastinu Velbiju, katoļu archibīskapu Vincentu Nikolsu, pareizticīgo archibīskapu Gregorios un Brīvo baznīcu padomes moderātoru Maiklu Hīniju. Tāpēc arī man tika gods šogad piedalīties jaunā Kenterberijas archibīskapa ieviešanā amatā, - toreiz man uzticēja lasījumu no Vecās derības Rutes grāmatas. Iespējams, sava loma bija arī tam, ka anglikāņu Baznīca vēl arvien diskutē sieviešu bīskapu jautājumu, līdz ar to ir izdevīgi, ka ir viena dzīva sieviete bīskape, kas var šādos gadījumos piedalīties, Vestminsteras abatijā zibenim netrāpot.

Kāda bija tava sajūta, kad saņēmī ielūgumu, - vai biji uztraukusies, lepna, pārbijusies?

Karalienes kronēšanas 60 gadu jubilejas dievkalpojums nebija pirmais augsta profila notikums, kuŗā esmu piedalījusies, taču tas, protams, bija kaut kas ļoti īpašs un liels pagodinājums būt klāt. Toreiz, kad mani aicināja kļūt par Anglijas baznīcu kopienas

prezidenti, gan bija tāda nedrošības un pat bailu izjūta. Laikam jau tas pats „krāpnieka sindroms” (*Impostor Syndrome*) - šķiet, ka tu esi nonācis pārāk nepiemērotā vietā un ka tūlīt kāds sapratīs, ka tu neesi spējīgs veikt tev uzticēto amatu.

Kā tevi uzņēmu britu garīdznieki?

Kopumā ļoti kolleģiāli un draudzīgi - visu dažādo konfesiju garīdznieku vidū. Protams, ir tādi, kas neatbalsta sieviešu ordināciju, bet pret sevi reti esmu izjutusi kādu negatīvu izpausmi. Toties, šķiet, tieši tāpēc, ka Anglijas anglikāņu Baznīca jau ilgstoši diskutē jautājumu par sievietēm bīskapēm, fakts, ka šādos publiskos notikumos piedalās sievietē bīskape, tiek uzskatīts pat par pozitīvu impulsu.

Esam pieraduši karalieni, viņas ģimeni un britu valdošās aprindas redzēt tikai fotografijās, - vai īstajā dzīvē viņi atšķiras no taviem priekšstatiem?

Šķiet, ka gluži pretēji mūsu

priekšstatiem un iedomātajiem tēliem, šos cilvēkus sastopot dzīvē, pārsteidz tieši viņu cilvēcība. Apbrīnoju karalienes un viņas dzīvesbiedra prinča Filipa izturību un uzticību tautai un Nāciju sadraudzībai (*Commonwealth*). Pieņemšanā, kas iezīmēja karalienes kronēšanas 60. jubilejas gadu, man bija īsa saruna ar Fillipu par Latviju un baltiešu likteņiem; viņš bija ļoti labi informēts par mūsu tautas vēsturi.

Vai jūti, ka tu pārstāvi šajā notikumā arī Latviju?

Neapšaubāmi, bija tāda sajūta. Visur, kur eju, es uzsveru savu piederību Latvijai, lai gan, protams, neesmu latviešu baznīcu bīskape.

Vai Latvija no šādām ceremonijām var kaut ko mācīties par pieeju publiskai dzīvei?

Interesants jautājums: nezinu, vai britu valsts nozīmes ceremoniju greznums īsti piestāv latviešu dvēselei, bet britiem, pats par sevi saprotams, šie notikumi ir veidojušies dabiski daudzu gadu simtu gaitā. Man angļu draugi bieži saka, ka tieši mūsu svinīgie sarīkojumi ir aizkustinoši un nozīmīgi. Šonedēļ dzirdēju radio programmā kādu angli, kas atzinīgi atcerējās *Baltijas ceļu* un sadošanās rokās novērtēja par ļoti dziļi simbolisku rīcību.

Vienu gan varētu teikt: anglikāņu Baznīca ir valsts Baznīca, līdz ar to tai ir liela loma valstiskos un publiskos notikumos. Arī karaļa vai karalienes kronēšana pēc būtības ir ordinācijas dievkalpojums. Tas, ka Baznīca un Valsts ir tuvu saistītas, izpaužas gan pozitīvi, gan negatīvi, - Baznīca iegūst lielāku pazīstamību publiskajā sfairā, bet tai varbūt ir mazāk brīvības atrasties opozīcijā un paust evaņģēlija vērtības, jo Baznīca pati ir daļa no *establišmenta*.

(Turpināts no 2. pp.)

...Tur paliek daļiņa mūsu sirds

Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolai – 60. izlaidums

Izcilnieks Jānis mūsu klasei bija ļoti vērtīgs intelektuālā pūra papildinātājs. Klusais lauku zēns drīz vien ieguva visu klasesbiedru cieņu un atzinību ar savām spējām matemātikā. Nevienam uzdevums viņam nebija par grūtu. It kā gausajās Jāņa kustībās, žestos, runasveidā mēs saskatījām un jutām zemnieka dēlā ieaudzināto kārtības mīlestību un pamatīgumu.

Skolotāja Skaidrīte Krauja atceras: „Nevaru nepieminēt vienu savu skolnieku – Jāni Rozenbergu no 1956. gada izlaiduma. Kas bija šis Veclaicenes zēns pelēkā vadmalas uzvālkā? Es labprāt uzskatīju viņa viedokli, jo man šis zēns likās gudrāks par skolotājiem, par mani. Patikami bija dzirdēt par viņa tālākajām dzīves gaitām – izcils jurists, universitātes profesors, zinātnieks.”

Matemātika gena Jāni bija atmodinājusi mīlestību uz šacha spēli. Jau pamatskolas laikā viņš

bija pierakstījis veselu burtnīcu pilnu ar gājieniem, ko bija spēlējis ar partneri, un, rādīdams tos uz galdiņa, lietoja mums, kuŗi ar rūto galdiņu vēl nebija uz „tu”, svešādus vārdus – Spāņu atklātne, Karaļa gambīts... Esmu Jānim pateicīgs par manis apmācīšanu šajā intelektuālajā spēlē. Kopā ar 2. izlaiduma absolventu Aivaru Liepu Jānis Apē izveidoja skolēnu šacha klubu.

Jānis pabeidza universitāti, kļuva par izcilu juristu, sarakstīja vairākas grāmatas. Viņa devums sabiedrībai 2010. gada martā augsti novērtēts ar Latvijas Republikas tieslietu sistēmas otrās pakāpes Goda zīmi.

Jānis Rozenbergs

Diplomā ierakstīts šāds viņa plašo darbību pamatojums: par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas tieslietu sistēmas attīstībā, par īpaši nozīmīgiem zinātniskajiem sasniegumiem tieslietu nozarē un ieguldījumu Latvijas notāriāta sistēmas darba attīstībā, kā arī tiesu sistēmai piederīgo amatpersonu zināšanu un profesionālītātes veicināšanā. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas viņš palīdzēja dzimtajam pagastam juridisku jautājumu risināšanā. Ieņemot nozīmīgus amatus, sadzīvē Jānis palika tāds pats, kāds savulaik bija skolā, – vienkāršs, sirsnīgs sarunu biedrs ar labu humora izjūtu. Šaurākā lokā viņš varēja nodziedāt serenādi vai bez gaŗas atelpas kādas divdesmit draiskas kuplejas, izstāstīt jocīgus gadījumus, prātīgi pafilozofēt, draudzīgi uzmundrināt. Kā lielisks kolleģa viņš palicis daudzu juristu atmiņā.

Jānis Rozenbergs (1936-2012)

savu dzīves kredo ir izteicis novēlējumā jaunajiem juristiem: „Esiēt godīgi!” Tas būtu jāņem vērā ne tikai tiesu sistēmā strādājošajiem, bet arī visiem valsts ierēdņiem, kuŗi apzinās sevi kalpojam Latvijas valstij.

Aizlidoja šī mūsu skolas jubileja, atlidos nākamā, būs mums jaunas emocijas. Tomēr viens paliks nemainīgs - skola mūsu atmiņā dzīvos vienmēr, jo šeit, skaistajā Vaidavas krastā, būs palikusi daļiņa mūsu sirds.

Šķiet, dzejnieka vārdi mūsu izjūtas izsaka vislabāk:

*Skola ir vienīgā vieta,
Kuŗā atmiņu zvans,
Vienojot paaudzes kopā,
Cauri mūžībai skan.*

Pēteris Karlsons,
Dāvja Ozoliņa Apes
vidusskolas 4. izlaiduma
(1956. g.) absolvents

Aicinām dāvināt
abonementus
radiem un draugiem.

Brīvo Latviju
īpaši gaida
sirmie leģionāri
Latvijā.

1941. gada jūnija Litēnes notikumu atbalss

Godina pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera piemiņu

1. jūlijā apritēja 72 gadi kopš traģiskajiem notikumiem Latvijas armijas vasaras nometnē Litēnē, kad, Sarkanai armijai atkāpjoties, iedzīvotāji ieraudzīja baismīgu skatu. Vairākās vietās atrada steigā apraktus nogalinātos virsniekus, bet kādā virsnieku namiņā ar durkli pie sienas bija caurdurts Triju Zvaigžņu ordeņa un Viestura ordeņa kavalieris pulkvežleitnants Voldemārs Pincers... 1943. gada augustā viņš no Litēnes tika pārbedīts Krustpils Kapeles kapos, jo tobrīd Krustpili dzīvoja viņa ģimene. Daudzus gadu desmitus pulkvežleitnanta atdušas vieta plašākai sabiedrībai nebija zināma, jo viņa tuvinieki dzīvo Amerikā. Ar Brāļu kapu komitejas Krustpils novada nodaļas vadītāja Jāņa Amata un biedrības „Aloksnīte” aktivistu pulēm un Krustpils novada domes finansiālu atbalstu šovasar 1. jūlijā pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera (30.03.1894. - 01.07.1941.) atdušas vieta ir sakopta un tajā uzstādīta melna granīta piemiņas zīme. Jūnija beigās to iesvētīja Ilūkstes, Lašu, Subates evaņģēliski luteriskās baznīcas mācītājs Raivis Martinsons.

Pirms 70 gadiem – 1943.gada augustā pie Latvijas armijas pulkvežleitnanta V. Pincera kapa sēroja viņa dzīvesbiedre Marija (Zarkeviča), dēls Ojārs Voldemārs (dzimis 1924.gadā), meita Dzidra Marija (1926) un ciņu biedri no Lat-

Foto: Oļģerts Stalīdzāns

Piemīņas zīmi atklāj biedrības „Aloksnīte” pārstāve Malda Vigante un Brāļu kapu komitejas Krustpils nodaļas vadītājs Jānis Amats

gales artilērijas pulka. Šogad pulkvežleitnanta atdušas vietā militāro godu viņam atdeva Zemessardzes 56. bataljona komandieris pulkvežleitnants Vents Kodors. Krustpils novada domes priekšsēža vietniece Kornēlija Brūniņa aicināja arī turpmāk saglabāt Latvijas armijas virsnieka piemiņu. Jānis Amats iepazīstināja ar drosmīgā pulkvežleitnanta dzīves gājumu. Voldemāru Pincera nogalināja par to, ka viņš mīlēja savu tēvzemi un ģimēni, līdz pēdējam elpas vilcienam

godprātīgi veica Latvijas armijas virsnieka pienākumus, bet nevēlējās piedalīties svešā karā Latvijas okupācijas armijas sastāvā.

Kad 1940. gada septembrī no Latvijas armijas izveidoja sarkanarmijas 24. teritoriālo korpusu, pulkvežleitnanta Voldemāru Pincera ieskaitīja 181. strēlnieku divīzijas 639. artilērijas pulkā par divīziona komandieri. Korpusa vienības 1941. gada vasarā atradās vasaras nometnē Litēnē. 14. jūnijā sākās represijas pret bijušajiem Lat-

vijas armijas virsniekiem, bet 21. jūnijā Latvijā ienākusī hitleriskā armija jau strauji virzījās uz priekšu. Tas atbalsojās arī Litēnē. Sarkanarmieši steigā likvidēja pēdējos savu zvērību aculieciniekus.

Litēnes notikumu pētnieks ir arī Litēnes pamatskolas ilggadējais direktors, vēsturnieks un novadpētnieks Jānis Zvaigzne - grāmatu „Kas ir Litēne?” (2006), „Litēne” (2010), „Jūnijs. Litēne 1941” (2012) autors. Viņš pierakstījis vietējo aculiecinieku stāstījumus. Litēnes nometnes virsniekiem domātie namiņi atradušies pavisam netālu no Silmaļu mājām. Traģiskajā naktī neviens nav varējis aizmigt, jo bijis liels troksnis, ap pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera namiņu skanējušas lamas. Pa „Silmaļu” loga aizkaru spraugu mājiniēki redzējuši, kā tiek izlauztas ārdurvis. Šāvienu nav dzirdēti, bet, kad sarkanarmieši aizbēguši un nometnē iestājies baigs klusums, viņi atraduši pulkvežleitnanta namiņā ar durkli caurdurtu pie istabas sienas. 1941. gada 17. jūlijā avīzē *Tēvija* ievietots sēru sludinājums par pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera traģisko bojāeju 1. jūlijā.

Voldemāra Pincera dzimtā puse ir Jelgavas novada Lielvircavas pagasts. Sākoties Pirmajam pasaules karam, Pincers iestājies Viļņas kaņaskolā, ko beidzis 1915. gada maijā jaunākā virsnieka pakāpē un jau tūlīt nonācis krievu-vācu frontē, kur smagi ievainots. Vēlāk paaugstināts par leitnantu, bet 1917. gadā - par virsleitnantu. Par varoņību krievu-vācu frontē Pincers

apbalvots ar diviem Sv. Staņislava un diviem Sv. Annas ordeniem. Krievijas juku laikā viņš nonācis Sibīrijā, kur karojis admirāļa Kolčaka armijā pret lieliniekiem. 1920. gada janvārī kritis lielinieku gūstā, bet jūlijā atbrīvots un izraidīts uz Latviju. Kopš 1921. gada vasaras bija Latvijas armijas virsleitnants Latgales artilērijas pulkā. Beidzies artilērijas virsnieku kursus un paaugstināts par kapteini, kopš 1924. gada baterijas komandieris. 1929. gadā pārcelts uz Kurzemes artilērijas pulku. Kopš 1936. gada divīziona komandieris Latgales artilērijas pulkā pulkvežleitnanta pakāpē.

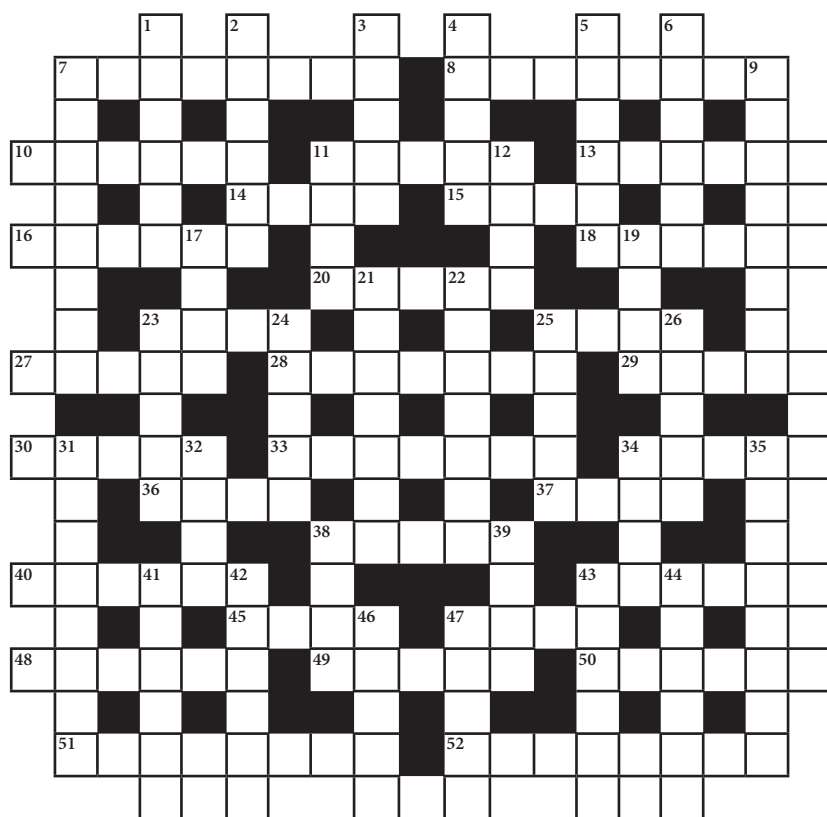
Par tēvu pulkvežleitnantu Voldemāru Pincera tālajā Amerikā sēro dēls Ojārs Pincers, mazmeita Anita Circene un mazmazmeita Krista Kalifornijā. 1941. gada 14. jūnijā aizvesto un bojā gājušo atceres dienā mazmeita Anita Circene pastāstīja par gaidāmo notikumu Latvijā - pieminēkļa atklāšanu viņas vectēvam Voldemāram Pinceram. Viņa arī parādīja sava vectēva apbalvojumus - sešus ordeņus, ar kuriem viņš apbalvots par varoņību.

Latvijas armijas pulkvežleitnanta Voldemāra Pincera atceres brīža dalībnieki ar laikrakstu Brīvā Latvija un Laiks starpniecību sūta vissirsnīgākos sveicienus viņa tuviniekiem. Tika nolemts katru gadu 1. jūlijā pulcēties Kapeles kapos, lai godinātu istenā Latvijas patriota V. Pincera piemiņu.

Valija Berkina

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis Kārlis Pētersons

daļas. 6. Vitolu dzimtas krūms. 7. Valsts centrālā Afrikā. 9. Možs, kustīgs. 11. Sievietes vārds (dec.). 12. Upe Francijas ziemeļos. 17. Papagaiļu dzimtas putni. 19. Konditorejas izstrādājums – riekstu masa ar cukuru. 21. Kaņaspēka uzturēšanās vieta ārpus apdzīvotām vietām. 22. Rubenis. 23. Dūmīgs. 24. Mācību iestāde. 25. Kuģu piestātnes. 26. Gredzenveida korāļu sala ar lagūnu. 31. Sakausējums, kuģa sastāvā ietilpst dzīvudrabs. 32. Ļoti veca. 34. Ķīmiskais elements. 35. Latviešu karikatūrists (1896-1971). 38. Mežu dievs sengrieķu mītoloģijā. 39. Tenisa spēles daļa. 41. Spāņu izcelsmes franču gleznotājs (1881-1973). 42. Varens. 43. Sengrieķu pilsētvalsts. 44. Briežu dzimtas dzīvnieks. 46. Sena garuma mērvienība. 47. Apdzīvota vieta Viesītes novadā.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 25) atrisinājums

Līmeniski. 1. Hamlets. 5. Pasakas. 12. Brahmanis. 13. Madona. 14. Akas. 15. Aunragi. 16. Akla. 19. Mistisks. 20. Politika. 21. Rases. 23. Velsa. 28. Molberts. 29. Morigana. 32. Riet. 33. Danutes. 34. Etna. 37. Kamanas. 38. Saulriets. 39. Strauts. 40. Lamas.

Stateniski. 2. Atamans. 3. Lama. 4. Tunguska. 6. Apmiglot. 7. Aids. 8. Apnīkties. 9. Abraāms. 10. Eseri. 11. Masalas. 17. Zilenes. 18. Šinēlis. 22. Apliesmot. 24. Amerika. 25. Attaisīt. 26. Molekula. 27. Sakalst. 30. Aptieka. 31. Kurša. 35. Anna. 36. Erna.

Līmeniski. 7. Čaulas šķidrām un pulverveida zālēm. 8. Liels ūdensputns. 10. Pilsēta Turcijas Rietumos (agrākais nosaukums). 11. Zila krāsveids. 13. Nošu raksta zīme. 14. Liela senas konstrukcijas tvertne. 15. Sēklis, kas sākas tieši no ūdenstilpes krasta. 16. Spilgtas, ļoti skaidri uztveramas. 18. Nokrišņi. 20. Tēls V. Lāča romānā „Zvejnieka dēls”. 23. Daudzgadīgs peldošs jūras ledus polārajos ūdensbaseinos. 25. Sievietes vārds (aug.). 27. Debess dienviņu puslodes zvaigznājs. 28. Debess ķermeni. 29. Tēls A. Dimā romānā „Trīs musketieri”. 30. Galdnieka darba-

riks. 33. Apgaismošanas ierīce. 34. Zemes īpašums feudālismā. 36. Guļasvietas piederums. 37. Priēžu mežs. 38. Sīka Lielbritānijas monēta. 40. Tādas, kas ar kādu plakni veido šauru vai platu lenķi. 43. Sitot saplēst. 45. Latviešu diriģents (1917-1967). 47. Stāt! 48. Vārdu šķira. 49. Galantērijas piederumi. 50. Nelieli krustziešu dzimtas lakstaugi. 51. Debespuse. 52. Sporta veids.

Stateniski. 1. Sportā – izrāviens. 2. Pēcnācējs, kas dzimis baltās rases cilvēka un negroīda laulībā. 3. Svētceļojumu vieta Itālijā. 4. Dedzīga neatlaidība. 5. Vārda sastāv-

ZIŅAS ĪSUMĀ

Daugavpils Saskaņas pamatskola mazo Latvijas skolu grupā ieguvis 1. vietu un balvu „Lielā pūce”, bet **Daugavpils Krievu vidusskola licejs** jau otro gadu lielo skolu grupā ierindots 2. vietā un balvu saņem „Mazo pūci”. Tā apliecināta Ata Kronvalda fonda sakopotie Latvijas skolu 2012./2013. mācību gada rezultāti. Balvas pasniegtas svinīgā ceremonijā Izglītības un zinātnes ministrijā.

Līvānos tiek būvēts Multifunkcionāls jauniešu iniciatīvu centrs, ko ko finansiāli atbalsta Šveices Konfederācija, Latvijas Valsts un Šveices sadarbības programma paplašinātajai ES. Kopējās izmaksas – 100 000 latu. Pie centra tiks izveidots futbola laukums ar mākslīgo segumu, basketbola, plūdmales volejbola laukums un jauns skeitparks. Darbus plāno pabeigt līdz šā gada beigām.

Zemkopības ministrija (ZM) izsludina jau par tradīciju kļuvušo konkursu Latvijas skolu jaunatnei „Mūsu mazais pārgājiens”. Tas notiks līdz 4. oktobrim, un šogad to atbalsta Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar publiskajām un skolu bibliotēkām. Konkurss aicināti piedalīties visu vispārīzglītojošo un profesionālo skolu skolēni, kā arī interešu izglītības pulciņi un mazpulki. Dalībniekiem jānododas izpētes pārgājienu vai ekskursijai, lai apzinātu koka daudzveidīgās izmantošanas iespējas un meža nozares devumu savā pagastā, novadā, pilsētā vai Latvijā. Konkursa nolikums atrodams ZM mājaslapā www.zm.gov.lv.

Gulbenē 14. jūlijā notiks ev. lut. baznīcas 170 gadskārtas svinības, kas sāksies ar svētku dievkalpojumu. Dievnamā celts no 1838. līdz 1843. gadam klasicisma stilā. Līdz mūsdienām saglabājies gotiskā stilā veidots ozolkoka altāris, kancele un pulsts. Lielākie restaurācijas darbi notikuši 1993. gadā. Svinību laikā paredzēts runāt par „Baznīcas uzdevumu un atbildību”, būs Cēsu stīgu kvarteta koncerts un svētku mielasts.

Salas novadā sadarbībā ar Vācijas brīvprātīgās organizāciju tautas apvienību „Vācu kaņķu aprūpe” (Der Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.) sakopti Pirmā pasaules kara kritušo vācu kaņķu kapi. Atbalstu vācu kaņķu vīriem sniedza arī Zemessardzes 56. bataljons. Ar Vācijas brīvprātīgās organizācijas gādību ir sakoptas vairāk nekā 800 kara kritušo kapsētas 45 valstīs, kurās apbedīti ap 2,5 miljoni kritušo.

Rēzeknē 4. jūlijā ar tenisa spēli starp pilsētas domes priekšsēdi Aleksandru Bartaševiču un viņa vietnieku Andreju Setņņikovu pilsētas stadionā tika atklāts jaunais tenisa laukums. Būvniecība izmaksāja 28 000 latu, ko sedza no pašvaldības budžeta. Tenisa laukums atbilst Starptautiskās tenisa federācijas prasībām. Iedzīvotāji spēlēt priekam tas atvērta katru dienu no agra pavasara līdz vēlam rudenim.

Īsiņas sagatavoja Valija Berkina

SPORTS SPORTS SPORTS

Elzai Gulbei bronzas medaļa pasaules Universiādā

Krievijas pilsētā Kazanā risinās pasaules Universiāda, kuŗā 27 sporta veidos sacensības vairāk nekā 10 000 studenti no 162 valstīm. Latviju pārstāv sportisti no 21 augstskolas.

Latvijas airētāja Elza Gulbe Kazanā pasaules Universiādā finālbraucienā vieniniekiem 2000 metru distancē izcīnīja bronzas godalgu.

Elza Gulbe

Gulbe augsto trešo vietu izcīnīja, piekāpjoties vienīgi čehietei Jitkai Antošovai un ukrainietei Natālījai Dovgoko, kas uzvarēja šajā disciplīnā. Gulbe no līderes atpalika 6,64 sekundes, bet ceturto vietu apsteidza vairāk nekā par 13 sekundēm.

***

Plūdmales volejbols

Polijā pasaules meistarsacīkstēs plūdmales volejbolā piedalījās trīs Latvijas pāri. Vislabāk veicās Aleksandram Samoiovom ar Jāni Šmēdiņu (*attēlā*), kuŗi iepriekš Pasaules kausa izcīnā bija ieguvuši sudraba medaļas. Izlozē viņiem pirmie pretinieki bija „savējie” – Ruslans Sorokins un Toms Šmēdiņš. Titulētie sacensībi uzvarēja ar 2:1 (18:21, 21:17, 15:12). Sekoja uzvaras pret nīderlandiešiem - 2:0 (21:16, 21:18) un vāciešiem - 2:0 (22:20, 27:25), pārim iekļūstot astotdaļfinālā. Šeit Latvijas dueta uzvaras gājieni apstūrēja kanadieši Sekstons/Šelks, kuŗi mūsējos uzvarēja ar 2:0 (21:15, 21:18). Tādējādi Samoi-

lovam/ J. Šmēdiņam turnīrs beidzās ar izcīnīto devīto vietu.

Šajā grupā trīs uzvaras bija Samoiovom un J. Šmēdiņam, pa vienai - Austrijas un Nīderlandes duetam, kā arī Sorokinam/T. Šmēdiņam. Pēc organizatoru aprēķiniem izrādās, ka tieši otrs Latvijas duets palicis kopvērtējuma ceturtajā vietā, zaudējot cerības uz dalību izslēgšanas spēlēs. Viņiem pietrūka viena punkta (!), lai tiktu nākamajā posmā. Meistarsacīkšu kopvērtējumā Sorokins un T. Šmēdiņš ieņēma dalītu 37. vietu.

Pasaules meistarsacīkstēs ar uzvaru sāka Mārtiņš Pļaviņš un Jānis Pēda, pārspējot italiešus ar 2:0 ((21:17, 21:16). Pēc tam trīs setu cīņā viņi uzvarēja Polijas duetu - 2:1 (21:15, 18:21, 15:12), izvirzoties apakšgrupas līderpozīcijā. Izslēgšanas spēļu pirmajā kārtā viņi zaudēja austrāliešiem - 1:2 (15:21, 21:16, 3:15), paliekot 17. vietā.

Dāmu turnīru ar trim zaudējumiem trīs spēlēs beidza Inguna Minusa un Inga Ikauniece, ierindojoties dalītā 37. vietā.

***

Normatīvs vēl patālu

Latvijas šķēpmetējs Ainārs Kovals izcīnīja otro vietu Igaunijas Zelta līgas posmā, tomēr nespēja sasniegt pasaules meistarsacīkšu A normatīvu. Labākajā mēģinājumā Kovals šķēpu raidīja 80,71 m tālu. Pirmo vietu ar 82,43 m tālu metienu izcīnīja igauņš Risto Metass. Zigismunds Sirmāis ar rezultātu 79,73 m ierindojās

trešajā vietā. Kaut četru Latvijas sportisti šosezon pārsnieguši 80 m robežu, nevienam no viņiem pagaidām vēl nav izdevies sasniegt pasaules meistarsacīkšu A normatīvu - 83,50 m.

Otro vietu šajās sacensībās izcīnīja Normunds Pūpols augstlēkšanā - 2,06 m un Ildze Bortaščenoka kārtslēkšanā - 3,61 m.

*

Madara Palameika izcīnīja trešo vietu Starptautiskās vieglatlētikas federācijas Dimantu līgas sacensību seriāla posmā.

Francijas galvaspilsētā Parīzē Palameikas mestais šķēps Sēdenī stadionā aizlidoja 61,36 metrus. Uzvarēja vāciete Kristīne Obergfella (64,74 m), otrā vieta Kimberlijai Miklei no Lielbritānijas (64,35 m), Sintai Ozoliņai-Kovalai (55,97 m) – septītā astoņu šķēpmetēju konkurencē. Palameikai atkal tikai nedaudz pietrūka, lai pasaules čempionātam augusta vidū Maskavā kvalificētos ar A normu (62,00 m), kas no latvietēm šovasar pa spēkam bijusi vienīgi Ozoliņai-Kovalai (64,38 m). Pagaidām gan Madara var par to daudz nebēdāt, jo līdzdalībai pasaules meistarsacīkstēs pietiek arī ar B normu (60,00 m).

***

Futbols

Notikusi izloze Eiropas kausa izcīnā klubu vienībām. UEFA Eiropas līgas spēlēs Latviju pārstāv FK Ventspils, Liepājas Metallurģs un Skonto, UEFA Čempionu līgas turnīrā spēlēs Daugavpils Daugava.

Skonto izbraukumā spēlēja ar Moldovas trešo spēcīgāko vienību Tiraspol un izcīnīja uzvaru ar 1:0 (0:0). Vienīgais vārtus rīdzinieku labā guva Ruslans Mingazovs spēles 51. minūtē.

Velsā Liepājas Metallurģs, palicis skaitliskā mazākumā 55 minūtē, tomēr spēja ar 2:1 uzvarēt *Prestatyn Town*. Liepājniekus 16. minūtē vadībā izvirzīja Jurgis

Kalns, bet pirmā puslaika beigās laukuma saimnieki pēc Endija Parkinsona sitiena panāca neizšķirtu. Uzvaras vērti bija Šadčina gutīte vārti 62. minūtē. Tobrīd Liepājas klubs jau bija palicis mazākumā, jo par otro brīdinājumu noraidīja pussargu Savaļnieku.

Ventspils cīņās neizšķirti 1:1 ar *Broughton* futbolistiem. Atbildes spēles visi trīs Latvijas klubi aizvadīs 11. jūlijā. Turnīra kvalifikācijas otrā kārtā iekļūs vienības, kas uzvarēs divu spēļu summā. Lai tiktu pamatsacensībās - grupu turnīrā, jāpārvar trīs kvalifikācijas kārtas un augusta beigās paredzētā izslēgšanas kārtā.

*

Latvijas futbola izlase jaunākajā FIFA pasaules rangā ir 119. vietā un joprojām atrodas visu laiku zemākajā pozīcijā Latvijas futbola vēsturē. Latvijas izlases rēķinā ir 280 punkti. Pagājušā gada augustā Latvijas izlase rangā ieņēma 70. vietu, tomēr oktobrī tā jau atkāpās uz tā brīža visu laiku zemāko vietu - 118. pozīciju.

Par trim vietām rangā pakāpusies Igaunijas izlase, ieņemot 86. vietu, Lietuva pakāpusies par vienu vietu un tagad ir 104. pozīcijā.

***

Kristaps Valters pārtraucis līgumu ar Fuenlabradu

Latviešu basketbolists Kristaps Valters pārtraucis līgumu ar Spānijas augstākās līgas vienību Fuenlabrada un nākamajā sezonā spēlēs citā vienībā.

Valters Spānijas klubam pievienojās pagājušā gada novembrī, panākot vienošanos līdz 2014. gadam - uz atlikušo šīs sezonas

daļu un visu nākamo sezonu. Basketbolists pats gan pat bija izteicis cerību, ka līgums tiks noslēgts uz trim sezonām. Valters Fuenlabrada vienībā spēlēja jau trešo reizi pāris sezonu laikā, - iepriekš viņš to pārstāvēja arī 2008./2009. gada sezonā, kad spēlēja guva caurmērā 11,1 punktu, izdarīja 4,8 rezultatīvas piespēles un caurmērā izcīnīja 3,2 bumbas zem groziem. Pagājušajā sezonā, kad Fuenlabrada cīņās par vietas noturēšanu augstākajā līgā, Valters caurmērā izcēlās ar 9,4 punktiem un 2,8 rezultatīvam piespēlēm.

Kristaps Valters

Pagājušās sezonas pirmajos divos mēnešos Valters spēlēja Vācijas basketbola vienībā Kvaikenbrikas *Artland Dragons*. Savas karjeras laikā viņš pārstāvējis arī Krievijas, Itālijas, Grieķijas un Turcijas vienību. Kopumā Valters piecu sezonu laikā aizvadījis 150 spēles, kuŗas caurmērā guvis 9,6 punktus un izdarījis 3,9 rezultatīvas piespēles.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

ANGLIJA

“Straumēnos” svētdien, 4. augustā, plkst. 10.30 DVF nodaļu pārstāvju ārkārtējā sanāksme par “Straumēnu” attīstības projektu. Lūdzu pusdienas pieteikt pie Juŗa Krieva 01788 535132 ne vēlāk kā līdz 2. augustam. Apmeklēt lūdz DVF valde.

***

“Straumēnos” svētdien, 8. septembrī, plkst. 10 DVF delegātu pilnsapulce. Apmeklēt lūdz DVF valde.

***

DIEVKALPOJUMI

VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Lesterē, Igauņu namā, 366 Fosse Road North, Leicester, LE3 5RS, sestdien, 6. jūlijā, plkst. 14 dievkalpojums.

AUSTRUMANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Mansfildā, St.Peters's and St. Paul's Church, Mansfield, NG18 1AP, sestdien, 6. jūlijā, plkst. 11 dievkalpojums.

LĪDSADRAUDZE, māc. G. Putce

Lidsā, LS16 6AH, Lawnswood kapsētas kapličā, svētdien, 28. jūlijā, plkst. 12, Kapu svētki.

Halifaksā, Stoney Royd kapsētā, svētdien, 4. augustā, plkst. 14 Kapu svētki.

ZIEMEĻANGLIJAS-BRADFORDAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Bradfordā, BD18 4BG, Nab Wood kapsētas kapličā, svētdien, 21. jūlijā, plkst. 14 Kapu svētki. Viesis māc. Mārtiņš Urdze

Bradfordā, Vācu baznīcā, 29 Great Horton Rd., BD7 1AA, svētdien, 18. augustā, plkst. 10.30 dievkalpojums ar dievgaldu.

MANČESTERADRAUDZE, māc. G. Putce

Voringtonā, WAI IXG, Market Gate, Holy Trinity Church, svētdien, 28. jūlijā, plkst. 20 dievkalpojums ar dievgaldu.

Boltonā BL1 5BU, Heaton kapsētā, sestdien, 3. augustā, plkst. 13 ziedu nolikšana un svētbrīdis kapsētā.

Brukvudā, Brukvudas latviešu kapos, Woking GU24 0BL, svētdien, 7. jūlijā, plkst. 12 Kapu svētki.

Londonā, Zviedru baznīcā, 6-11 Harcourt St, W1H 4AG, svētdien, 14. jūlijā, plkst. 14 dievkalpojums ar dievgaldu. Svētdien, 28. jūlijā, plkst. 14 dievkalpojums. Sprediķo prāv. Dr. Andris Abakuks.

Rovfantā, Rovfantas muižā, RH10 4NG, svētdien, 21. jūlijā, plkst. 11.30 dievkalpojums ar dievgaldu. Sprediķo prāv. Dr. Andris Abakuks.

VĀCIJA
DIEVKALPOJUMI
Etlingenā, Liebfrauenkirche, Lindenstr., svētdien, 14. jūlijā, plkst. 14 paredzēts vasaras dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar kafijas galdu.

Esslingenā, Dienvīdu baznīcā, Suedkirche, Spitalsteige 3, svētdien, 28. jūlijā, plkst. 15 paredzēts dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar kafijas galdu.

Mūžībā aizgājusi mūsu miļā Zviedrijas karaliskās operas un Rietumu brīvo latviešu Dziesmu dienu soliste

**ILEĀNA PĒTERSONS,
dzim. TEPFERS**

Dzimusi Rīgā 1934. gada 23. novembrī, mirusi Stokholmā 2013. gada 23. jūnijā

Viņu miļā piemiņā paturēs Tepferu ģimenes Anglijā, Latvijā un Norvēģijā un Zviedrijā

MATĪSS KUKAINIS
ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

Mirkļi jūlija sidrabā

Pirmdienas – 8. jūlija rīts iesākās kluss un rāms. Tā vien šķita, ka Rīga lēni un piesardzīgi mostas no tikko aizvadītās nakts, kas Dziesmu svētku gavilēs bija pēdējā un laikam gan viskarstākā. Tikai ap pusdiviem naktī Mežaparka estrādē bija izskanējis lielais svētku koncerts „Līgo”, bet sadziedāšanās tur ilgusi līdz pat pusseptiņiem no rīta. Šajā atplūdu rāmumā arī daži mani Dziesmu svētku nedēļā gūtie iespaidi.

***

XXV Vispārējie Dziesmu un XV Deju svētki iesākās, vēl nesākušies, – ar dziesmu karjiem 29. jūnijā. Divās zālēs – Rīgas Latviešu biedrībā un Universitātes aulā vienlaikus norisinājās konkurss par labāko kori dažādās grupās. Universitātē dziedāja jauktie kori, bet Latviešu biedrības Zelta zālē – senioru, vīru un sieviešu kori. Tos vērtēja starptautiska žūrija, bet sekot notikumiem visas dienas garumā varēja TV un tīmekļa tiešraidē. Tā bija milzu priekšrocība ne tikai latviešiem visā pasaulē, bet arī tiem vietējiem līdzjutējiem, kas nespēja vienā laikā atrasties abās norises vietās. Šādā veidā izdevās arī visagrāk uzzināt dziesmu karu uzvarētājus, ko ap pusnakti nosauca Latviešu biedrībā.

Kad zālē ienesa vēsturisko Dziesmu svētku karogu, klātesošie koristi dziedāja Valsts himnu. Pēc konkursa spraigumā pavadītās dienas „Dievs, svēti Latviju!” skanēja kā ticības un spēka apliecinājums, enerģiski

Apvienotā simfoniskā orķestra priekšā diriģents Edgars Račevskis

Vokāli simfoniskā koncerta kopskats

Vidzemnieces svētku gājienā

par spēju pacelties pāri ikdienas grūtībām un svinēt brīvi, atraisīti un skaisti.

(Kad svētki jau bija izskanējuši, TV raidījumā viens no galvaspilsētas policijas šefiem atzinās, ka nedēļas garumā visnopietnākie izsaukumi bijuši vēlās vakara stundās, kad līdzās skolām, kurās izmitināti koristi no visas Latvijas, kaimiņi sūdzējušies, ka tiek traucēts naktsmiegs. Izrādās – naktsmitnēs dziedāšana nav rimusies pat pēc spraigajiem dienas mēģinājumiem; nācies aprunāties un noklusināt...)

***

Mūzikas dzirēm līdzinājās Jāzepa Vītola 150 gadu atcerei veltītais koncerts Universitātes aulā. Cieņas, goddevības un augstas profesionālas meistarības papildīts vakars, kuŗā jubilāra devums atainojās daudzveidīgs un bagāts, ne vienam vien klausītāju pulkā sniedzot patiesas jaunatklāsmes brīžus.

Koncerta pirmajā daļā labāko koru dziedājums pārliecināja ar jauneklīgo degsmi un diriģentu prasmi atklāt Vītola mūzikas daudzveidīgās šķautnes. Ko

***

Grandiozais vokāli simfoniskās mūzikas koncerts *Arēnā Rīga* vēl augstāk uzšūpoja tautiskās pašapziņas vilni, liekot saprast, ka priekam un lepnumam par tikko dzirdēto ir nopietna profesionāla bāze. Meistarības līmenis, kādu sasnieguši latviešu komponisti, diriģenti, orķestra mūziķi un solisti instrumentālisti un vokālisti, ir ilgu gadu mērķtiecīgs izglītošanās un pilnveidošanās darbs, kuŗam nav gala nekad.

Izcili prasmīgi izveidotā koncerta programma, absolūti nevainojamais izkārtojums un tehniskais aprīkojums, tāpat kā spoža mūziķēšana sagādāja arī milzu aistētisko baudu. Kur nu vēl prieks par klausītāju tūkstošiem! Pajautājiet viņiem, cienījamie Latvijas valsts runasvīri un naudas-maki, vai mums ir vajadzīga jauna, moderna, ietilpīga koncertzāle akustiskajiem koncertiem! Patiesībā taču mūsu Rīga brēc pēc modernas koncertzāles, lai arēnas un stadioni paliek tā saucamajai masu kultūrai.

Dalībnieku gājienu sveicina Roberts Zuika, Vaira Viķe-Freiberga un Imants Freibergs

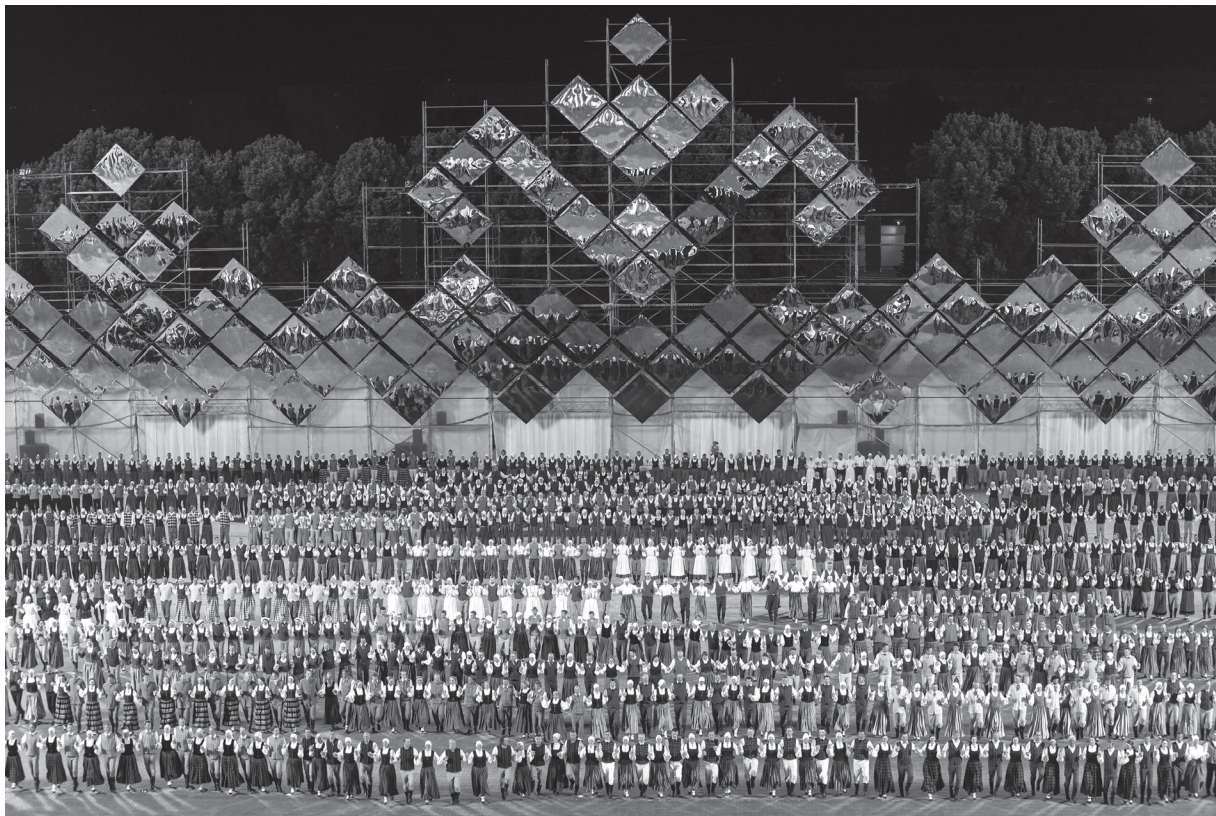
un moži. Nav jau brīnums – zāli papildīja Latvijas labāko koru labākie spēki. Tagad, vēlreiz atsaucot šos mirkļus atmiņā, man šķiet – šī mūsu himna, dziedāta pusnaktī pirms svētku oficiālā sākuma, ar milzīgo enerģijas lādiņu, jaunības sparu un iekšējo pārliecību uzdeva toni visai turpmākajai nedēļai.

***

Skaistai teiksmi līdzīga, bezgala svinīga un krāšņa bija svētku atklāšanas ceremonija svētdienas – 30. jūnija vakarā Dziesmu svētku parkā. Taču tas bija tikai pirmais akords, katrs nākamais radīja atkal jaunas emocijas, kuŗu kopumā sajaukts gan lepnums un aprīna par tautas talantiem vai, citiem vārdiem, – par mūsu talantīgo tautu, gan prieks par izdošanos,

Dziesmu un deju svētku karogi Brīvības ielā

Deju koncerta "Tēvu laipas" dalībnieki

Mūzikas draugiem un cienītājiem, nerunājot nemaz par profesionāļiem, vajadzīga koncertzāle!

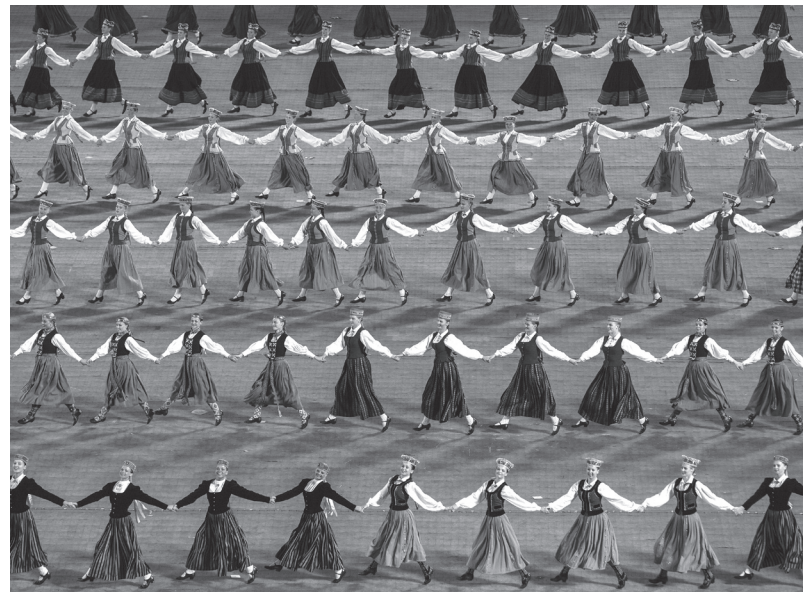
***

Deju svētku koncerts „Tēvu laipas” norisinājās Daugavas stadionā. Pilnīgi unikāla situā-

ļojās deju tautu kustība – ne atsevišķi augumi, bet kopums, radot sabalsojumu ar „Sirdaba birzs” tēlu, ko svētku vizuālajā simbolā izveidojis mākslinieks Ivars Māitītis, radot sidraba birzi Rīgas centrā un arī Mežaparka estrādē. Deju laukumā scēnografa Reiņa

Suchanova „sidraba birzs” iemirdzas tikai tad, kad tajā sanāk tūkstošiem deju tautu, lai apliecinātu savu piederību senajai baltai tautai, tās tradīcijām un dzīvotspējai.

Noraugoties deju priekšnesumā, lielus un mazus skatītājus, arī mani, pārņem vēlšanās prie-

Latvju meitu vieglais dejas solis

cāties par mūsu ļaudīm, par viņu radošiem sasniegumiem, lepoties ar jauniešiem, kas deju, un par ģimenēm, kuŗas tos izaudzinājušas. Starp citu, skatītāju rindās bija daudz nākamo deju tautu. Tātad – nezūdisimies par aizbraucējiem, jo, kā pierāda Deju svētki, daudzi no viņiem atgriežas, lai dejotu Latvijā!

***

Visaugstāko galotni noskaņas un izjūtas sasniedza svētku pēdējā dienā, kad Dziesmu svētku gājienā Rīgai cauri plūda, šķiet,

visas pasaules latvieši un viņu svētku viesi.

Gājiens sākās ar jaunievedumu – Karogu gājienu no Rīgas Latviešu biedrības uz Brīvības pieminekli, kad svinīgā procesijā devās vēsturiskais I Vispārējo dziesmu svētku karogs „Līgo!”, Deju svētku karogs un šīgada svinību karogs Valsts karogu pavadībā.

Brīvības pieminekļa pakājē godam nopelnītās Lielās balvas saņēma koŗu, deju, mūziķu un tautastērpu skates uzvarētāji, kuŗi stājās gājiena priekšgalā, lai dotos pa Brīvības ielu līdz Dailes teātrim. Piecarpus stundas gaŗa bija šī parāde, kuŗā tautastērpu, vainagu un zāļu pušķu koŗums rotāja ziedošas sejas, mirdzošas acis un liksmas sirdis. Kaut ko tik skaistu izdodas piedzīvot tikai reizi piecos gados. „Un nemaz nevajag biežāk,” apgalvo gājēji un skatītāji. Šis svētku starojums ir jāsakrāj un jāspodrina rūpīgā ikdienas darbā. Tikai tad tas var uzmirdzēt ar pilnu spēku.

Vakarā svētku nobeiguma koncerts „Līgo!” Mežaparkā. Iecerēts kā Dziesmu un deju svētku vainagojums, tas, jāatzīst, drīzāk atgādināja pārbaudījumu – kā dalībniekiem, tā skatītājiem. Koncerts no septiņiem vakarā turpinājās līdz pusdiviem naktī, radot visai pretrunīgas izjūtas un pārdomas par koncerta ieceri un tās īstenojumu. Ieguvumus un zaudējumus, protams, izvērtēs paši koncerta veidotāji un dažādi eksperti, taču tas nav iemesls apšaubīt svētku neatkārtojamo gaisotni ar tautas vienotības izjūtu, ar pacilājumu, ko sniedz kopkoŗa meistarīgi izdziedātas dziesmas, vislieliskāko diriģentu rokas mājienam paklausot.

Šo svētku varonis nenoliedzami bija diriģents Roberts Zuika – ar milestību sagaidīts un uzņemts dzimtenē savā simt pirmajā vasarā. Maestro dabūja arī diriģēt – turklāt ne tikai atklāšanas vakarā Dziesmu svētku parkā, vadot kopīgo „Dievs, svētī Latviju!” dziedāšanu, bet arī Lielajā estrādē kopkoŗa priekšā. Pēc J. Vitola dziesmas „Kalējs”, kas veltīta Zuikas vīru korim, maestro tika izsaukts tūkstošgalvainā koŗa priekšā, un, atsaucoties dziedātāju prasībai, atkārtojumu diriģēja viņš pats. Bezgala skaists un simbolisks mirklis! Kopkoris Robertu Zuiku godināja vairākkārt, un diriģents, jādodomā, ar sirdi sajuta un saklausīja tautas atzinību savam mūža darbam.

Gundega Saulīte

Foto: Imants Urtāns

Svētku koncerta beigās visa estrāde atmirdzēja sidrabā

cija, ka uz laukuma deju ap 14 tūkstoši deju tautu, bet tribīnēs – 5 tūkstoši skatītāju. Ir tikpat kā neiespējami iztēloties, ka vienā laukumā vienlaikus deju šie 14 tūkstoši, kas pārstāv 603 deju kopas, taču, kad to redzi savām acīm, nāk sapratne, ka acīm redzamais ir brīnumdarbs. Augstas raudzes choreografu, deju svētku virsvadītāju, viņu palīgu un ansambļu vadītāju ilgu gadu rūpīgs un mērķtiecīgs darbs vainagojies ar neapraķstāmi skaistu, iedvesmojošu rezultātu.

Ar apbrīnojamo precizitāti un aizrautību izdejojtie deju raksti, raitās grupu maiņas, kas no tehniskas deju tautu pārvietošanās pārvērstas deju elementos un tēlos, dažādu paaudžu vienošanās priekšnesumā un laukuma norišu tik dabiskais sabalsojums ar skopajiem, bet izteiksmīgajiem scēnografijas elementiem publikā tika uzņemts ar sajūsmu. Latvisko rakstu virsmās, kas rotāja laukuma fonu, atspogu-

Virsdiriģents Jānis Zirnis un viņa koristes